

in subiecto esse vel non esse: accidens vel substantiā significat: que sunt prima rerum genera. Maxima propositio. In formis spectari generum proprietates locus a forma. C Similitudo est rerum differentium eadem qualitas. Ab hac ita fieri argumentum videt̃ vt si queratur: forte an electione rectores ciuitatibus dandi sunt negetur quoniam nec in nauī quidem sorte: sed electione peritus rector eligitur. Similis ē nauis quidem ciuitati. gubernator autem magistratui. Questio de accidenti. locus a simili. Maxima propositio. de similibus idem est iudicium. C Item a differentia: vt si queratur: an idem sit rex quod tyrannus. dicemus minime. nāq; in rege est pietas. iustitia: mansuetudo: in tyrāno cūcta diuersa sunt. questio de definitione. locus a differentia. Maxima propositio. differentium rerum non idem esse iudicium.

Contraria vero que Cicero appellat quatuor diuiduntur modis. aut enim aduersa sunt: vt album nigrum. aut priuātia ut iustitia iniustitia: aut relatiua: ut dominus: seruus: aut negatiua: vt videre et non videre. ab his omnibus ita argumenta ducuntur. ab aduersis si bona est sanitas: mala est egritudo. a priuantibus. si iniustitiam fugimus sequamur iustitiam. a relatiuis quidem quisquis pater vult esse habeat filium. a negantibus Non me accusas fecisse: quod me non fecisse defendis. Questiones de accidentibus. Maxima propositio: in aduersis: priuantibus: et negantibus contraria sibi conuenire non posse. In relatiuis absq; se relatiua esse non possunt. Locus a contrariis: que melius opposita vocarentur. C Adiuncta sunt: que finitimum tenent locum: ita: vt temporibus quidem tunc antecedit: vt amorem congressio: tum rei cui adiuncta sunt hereant: vt ambulationi pedum: strepitus: tū consequantur: vt atrox facinus metis trepidatio. neq; hec necessaria sunt: sed frequenter eueniunt. Max neq; qui congressus est: modis omnibus amauit: et congressus non est: vno semel aspectu in amorem incidit. et ambulante quo potest non esse strepitus pedum et non ambulante pedes strepere: si consistens vno eodemq; loco pedes moneat. ei trepidareq; cum nihil atrox fecerit: et non trepidare qui fecerit. ab his ducuntur argumenta: vel cum amare aliquem suspicamur q; fuerit ante congressus. vel ambulasse aliquem in locum cum pedum strepitus fuit auditus: vel atrox facinus commisisse: quem trepidare videamus. atq; in his questiones de accidentibus Locus ab adiunctis maxima propositio: ex adiunctis adiuncta perpendi C Antecedentia vero sunt: quibus positus statim necesse est aliud consequatur. velut cum dicimus si homo est animal est. Necq; in his temporum ratio: nec rerum necessitas varia est: sed statim ut dictus fuerit id quod antecedit. comitatur id quod est post. Hic vero locus totius in conditione est constitutus. posita enī conditione: si sit antecedens. eē necesse ē: quod consequitur. hoc modo. Si peperit cum viro concubuit. antecedens est peperisse: cū viro concubuisse consequens. nā neq; illud queritur quid prius tempore sit quid posterius et sepe ita variatur. vt id quod posterius est tempore: antecedens eē videatur in propositione: vt peperisse posterius est: quam concubuisse. Tamen si peperit modis omnibus cum viro concubuit. et hoc precedente: et prius posito necesse est illud intelligatur. aliquoties vero simul sūt vt si sol ortus est: dies est. aliquoties quod precedit: prius est posterius vero quod consequitur. vt si arrogans est: odiosus: est ex arrogantia enim quisq; sit odiosus

ex antecedenti igitur argumentum sumimus si peperit: cum viro concubuit: sumo quod antecedit. at peperit concludo quod sequitur. cum viro igitur concubuit. a consequentibus ita sumo. quod consequitur. at non concubuit cum viro. concludo quod antecedit non igitur peperit. Questio est de accidenti. locus ab antecedentibus: et consequentibus. maxime propositiones posito antecedenti comitari id quod consequitur. perempto consequenti perimi quod antecedit. C Repugnantia vero sunt contrariorum consequentia. vt vigilare dormire contraria sunt. stertere dormientibus adiunctum est. Stertere igitur ac vigilare repugnantia sunt. ab his ita fit argumentum. Te ne cū vigilare dicit: qui stertat questio de accidenti. argumentum a repugnantibus: maxima propositio. repugnantia sibi conuenire non posse. C Causa est efficiens que quamlibet rem efficit precedens non semper tempore sed proprietate nature. vt sol dies. ab hac ita sumimus argumentum. Cur esse dubites diem: cum solem in celo esse aspicias. Questio de accidenti. nāq; diem esse accidit aeri. id est esse per solem lucidum. argumentum ab efficientibus causis maxima propositio: vbi causa ē effectū hinc abesse non posse. C Effectum est: quod efficit causa. ab hoc ita sumitur argumentum: an tu dubitas amasse. quam rapuit. Questio de accidenti. argumentum ab effectis. maxima propositio vbi effectum est: causam abesse non posse. veluti non abfuit amor: quia fuit causa: cur rapuerit: quod est effectum. C Comparatio vero maioris est: quotiens id quod minus est: maiori comparatur. ab hoc loco sumitur ita argumentum si is: qui patriam bello persecutus est tandem veniam meruit a ciuibus: cur non is quoq; mereatur. qui ob seditionem motam actus est in exilium Questio de accidenti: argumentum a comparatione maioris. maxima propositio. quod in re maiore valet valeat in minore. C Minoris est comparatio: quotiens maior res confertur minori. atq; ex ea capitur argumentum hoc modo. S. L. Gracchus. me diocriter labe factantem statum rei pub. scipio priuatus interfecit. cur non catilinam orbem terre cedere: atq; incendio vastare cupientem consules persequuntur: Questio de accidenti. argumentum a comparatione minoris: maxima propositio: quod in re minore valet: valeat in maiore. C Paria sunt: que eiusdem quantitatatis sunt. et semper paritas similitudo est quantitatatis. Ab hoc ita fit argumentum. Si demosthenes quod laudare desideret: cur vituperet tullium. Questio de accidenti argumentum a comparatione parium. maxima propositio. Parium idem esse iudicium. C Restat is locus quem extrinsecus dixit assumi hic iudicio nititur et auctoritate: et totus probabilis est nihil continens necessarium. Probabile autem est quod videtur vel omnibus: vel pluribus: vel doctis: vel sapientibus: et inter hos famosis atq; prestantibus: vel his qui secundum vnamquamq; artem peritiam consecuti sunt. vt medico in medicina: geometre in geometria: ab hoc loco tale est argumentum veluti si dicam Difficile ē cum cartaginensibus bellum gerere: quoniam id. Scipio cornelius africanus dixit: qui sepe fuerat expertus. Hic vero locus extrinsecus dicitur constitutus: quoniam non de his: qui predicati vel subiecti sunt termini sumitur. sed ab extrinsecus posito iudicio venit. hic etiam inartificialis: et artis expertus vocatur quoniam non sibi hinc ipse conficit argumentum orator: sed preparatis positisque utitur testimonijs. C Ex

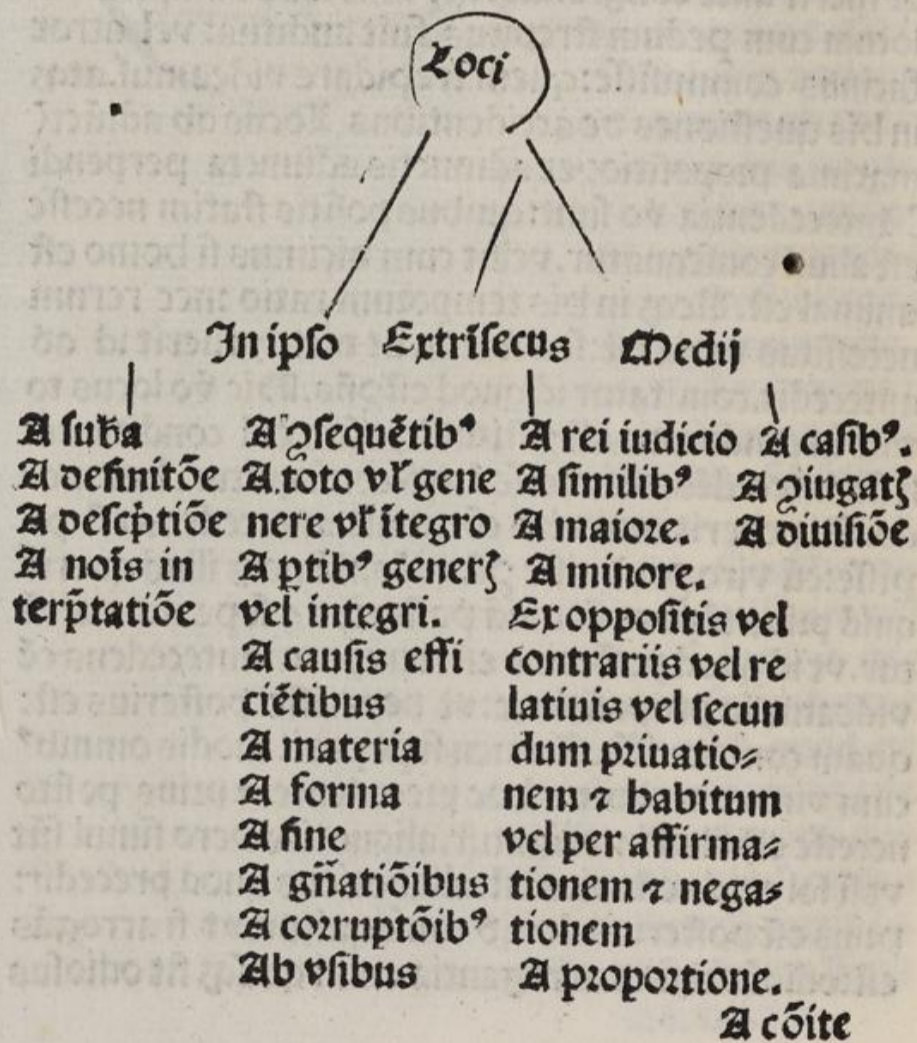
peitis igitur Marci tullii differentiis quibus ipse a se maximas propositiones: quas locos esse diximus separavit pertractanda breviter inibi videtur superius digesta partitio: ut ea que similia videntur: a semetipsis ratione congrua segregentur. Similis enim videtur locus a toto: ei: qui est nota. uterque enim in diffinitione est constitutus. Nam interpretatio nominis quedam ipsius nominis diffinitio est. Sed illa eorum maxima est differentia: quia locus a toto rem diffinit a nota vero rem non diffinit: sed nomen interpretatur. Diversa vero sunt res. ac nomen. Hoc enim significat illud vero significatur. Item locus a partium enumeratione consimilis videtur esse ei: qui est a forma. Nam et forma pars est: et qui genus dividit: enumerat partes. neque enim aliter fieri ex forma argumentum potest nisi dividatur a genere sumi enim omnino forma non potest: nisi per divisionem. Sed hic quoque multa est differentia. nam partium enumeratio necesse est: ut dividat totas partes. easque universas ad fidem argumentationis assumat: siue ille partes: siue species sint. ut genus quidem speciebus. totum vero partibus approbetur. In forma vero sufficit ad demonstrandum quod de genere dicitur una quilibet.

Item locus a contrario et repugnantibus videtur esse consimilis: sed habet differentias: quia contraria primis sibi met frontibus opponuntur. Repugnancia vero per conjunctionem contrariorum sibi probantur adversa: ut dormire ac vigilare statim sibi contraria sunt. Stertere vero repugnat vigilianti: iccirco quia somno coniungitur. Adiuncta vero et antecedentia et consequentia quasi finitima sunt. Sed distant. quoniam in adiunctis nulla est necessitas in antecedentibus vero. et consequentibus maxima. in adiunctis vero tempora nimium valent. Nam quod adiunctum est: id precedere rem solet vel cum ea uno eodemque tempore esse vel subsequi posterius. At in antecedentibus nihil horum est: sed non habita temporis ratione moritur fuerit antecedens: consequens esse necesse est: et si consequens non fuerit antecedens necesse est interire.

Ac de Marci Tullii locis sufficienter dictum est. nunc ad themistii divisionem redeamus. et quomodo superius partitiones digeste sibi consentire possint breviter explicemus. ac primum quidem totius partitionis differentias colligamus communiter. Superior autem divisio themistii docuit alios esse locos: qui in ipsis terminis de quibus queritur insunt alios qui extrinsecus assumuntur: alios qui inter utrosque versantur. ut hic trina intelligatur divisio. At Marci tullii divisio locos bifariam ostendit: alios enim in eo ipso. de quo agitur habere proprium: alios extrinsecus assumi. Hic igitur omnes eos locos: quos medios themistius proposuit. bis applicavit: atque coniunxit: qui sunt in ipsis de quibus agitur: terminis constituti: et communiter quidem talis divisionum differentia est: que clarius apparebit si singula persequamur. Eos igitur locos qui positi sunt in terminis: de quibus in questione dubitatur. priore partitione Themistius: tum in substantia posuit: tum in substantie consequentia. In substantia sunt diffinitio: descriptio: nominis interpretatio. Substantie vero consequentia sunt: genus: totum: pars: species: causa: efficiens: materia: forma: effectus: corruptio: finis: usus: communiter accidentia. Eos vero qui extrinsecus assumuntur: tum in iudicio: tum in similitudine: tum in quantitatis comparatione. tum in oppositione: tum in proportionem. tum in transsum-

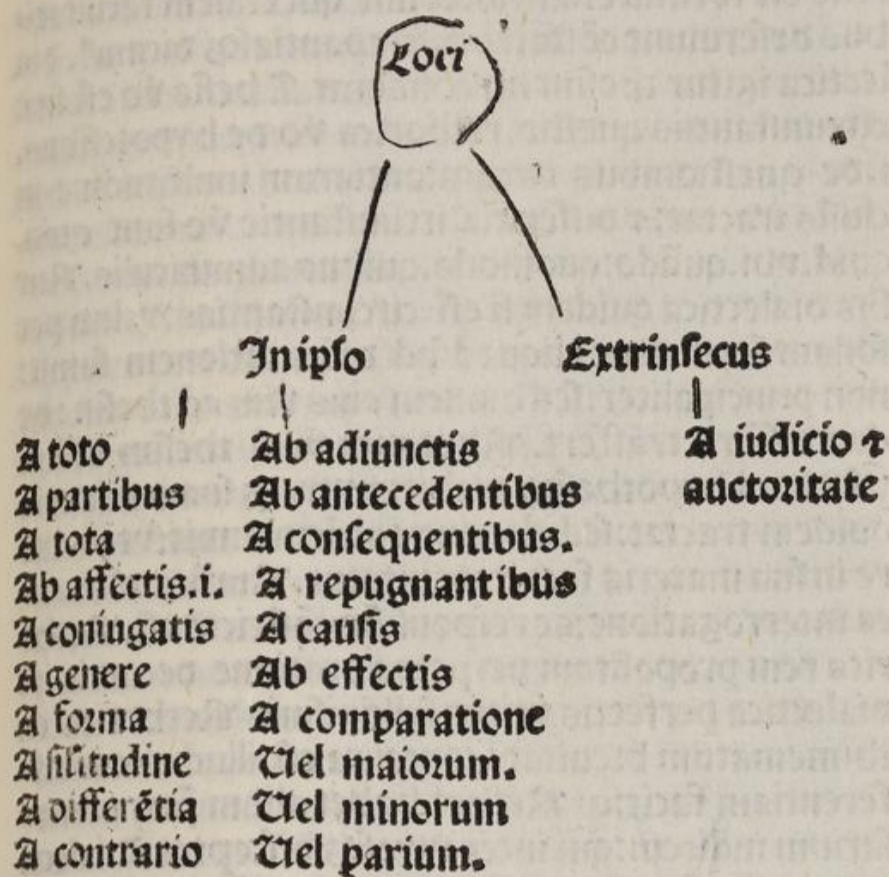
ptione separavit. Quos vero inter utrosque posuit: hos in casibus et coniugatis: et divisione constituit. Sed Marcus tullius eos: qui in ipso sunt: de quo queritur tum ex toto: tum ex partibus eius: tum ex nota: tum ex his rebus: que quodammodo affecte sunt ad id de quo queritur posuit. ipsa vero que affecta sunt multifaria divisione partitus est. solum vero iudicium extrinsecus segregavit. pluresque partes eorum: que in divisione themistii posita sunt substantie consequentia. Itemque locos medios inter affecta numeravit. In tam vero varia divisione necesse est. ut uterque sibi non eadem parte conveniant. Id vero in cunctis multipliciter divisum fieri potest: velut si quis dividat triangulorum formas sic. Triangulorum alie sunt equilaterae forme: alie duo tantum latera habentes equalia: alie vero totis in equalibus lateribus iuncte. Rursus sit ista divisio ut alias dicat aliquis rectum habentes angulum. que ortogonie nuncupantur. alias dicat tribus acutis angulis contineri: que sunt ortogonie: alias in obtusum angulum tendi: que sunt abligonie. Necesse est igitur: ut uterque sibi diversa partium ratione conveniant. Nam quod est ortogonium: id semper vel duobus lateribus equalibus continetur: vel tribus inequalibus. Sed quod non est abligonium: id vel duobus lateribus continetur: equalibus vel tribus inequalibus. Sed quod est erigonium: id vel tribus lateribus equalibus: vel duobus: continetur. Rursus id quod est equilaterum semper est erigonium. id vero quod duobus lateribus equalibus continetur: vel ortogonium vel abligonium vel erigonium esse potest. Quod vero tribus inequalibus continetur lateribus: vel ortogonium: vel abligonium esse necesse est. Secundum igitur hunc modum cunctam Marci tullii atque themistii divisionem a principio pariter ordientes: invicem sibi met clausam esse monstremus: in quibus omnibus et exemplorum: et intelligentie superius expedite presens debet esse memoria. Disponam igitur omnem themistii divisionem: et post hanc subiiciatur Tulliana partitio: ut ea que dicenda sunt: apertius oculis subeeta clarescant:

Themistii divisio.

A cōiter accētib⁹ Ex transumptiōe.

M. Tullii diuisio.

Quibus ita descriptis nunc quemadmodum Marci tullii diuisio themistii partitiōi conueniat explicem⁹ cum igitur locum quem cicero dixit a toto: a substantia Themistius esse proposuit. Uterq; enim in definitione consistit: siue illa substantialis sit: siue descriptio a partium enumeratione locus ex Liceronis. topicis positus idem est: qui in themistii diuisione inter medios a diuisione nominatus est. Quotiens enim aliqd esse vel non esse monstrare contendimus: si fidem a partium enumeratione capiamus id ex diuisione necessario faciendum est. Diuisio vō aut formarum pcessit. aut partium. Locus quoq; qui ex diuisione a themistio inter medios collocatus est: a cicero in generis tractatione ponitur. ait enim tullius cuz de genere loqueretur. hoc modo. Commode etiam tractatur hec argumentatio. que ex genere sumitur: cum ex toto partes persequare. hoc modo: si dolus malus est: cum aliud agitur: & aliud simulatur. enumerare licet quibus modis id fiat: deinde in eorum aliquem id qd arguas dolo malo eē factuz includere. Quod genus argumenti in primis firmum videri solet. A notatione tullii locus is qui themistii est a nominis interpretatōe. A coniugatis communis est locus: cum themistius in medios collocavit. A genere. M. Tul. posuit a toto themistius. A forma cice. a parte. i. specie themi. a similitudine cōis quidem est: nisi qd Marc⁹ tullius sub ea proportionez pprehendit. A differentia tullii: vela gñe: vel a toto in themistii diuisiōe: vel a parte intelligi potest. A genere vel a toto quidem: si sit constitutua differentia de qua sumitur argumentum a parte vō si sit diuisibilis. A contrario idēz loc⁹ est: qui a themistio ab oppositis dictus est & extrinsecus constitutus. ab adiunctis ille est: qui in themistii partitiōe a cōiter accidentibus dicitur inter consequentia sbe notatus Ab antecedentibus: & consequentibus locus multifariam spargitur. Nam & definitio & descriptio et antecedere rem & cōsequi possunt. itē qz nominis interpretatio. Item species antecedit: genus sequit⁹. Causa ēt efficiēs antecedit: & seq⁹ effect⁹ māz vō seq⁹ effect⁹: Cōiter accidētia quoq; si inseparabilia sint: necesse est: vt consequantur. Coniungata

autē sese vel antecedunt: vel consequuntur. itaq; hic locus pluribus mixtus est: non tam in rebus ab aliis omnibus. quam tractatione diuersus. ipsa enim conditio consequentie locum alium facit: cum ipsa conditio cōsequentie vel in definitione: vel in descriptione: vel in forma: vel i cā vel in ceteris posita sit. Repugnātia vō oppositis aggregāt efficiētia causis efficientibus vel materia. effecta illi sunt consimilia loco quem Themistius posuit a fine Nam causarum effectus finis est. A comparatiōe maioris vel minoris idē locus est: qui apud Themistium inter extrinsecus locos ponitur vel minore. vel a comparatione parium inter eos q a simili ducuntur esse putandus est. Dicitur enim in quantitate similitudinem esse paritatem. Restat locus vtriusq; communis: qui extrinsecus collocatus est: quem Cicero: sicut Themistius rei iudicio esse proposuit. Et Mar. Tullii quidem diuisio superiori Themistii partitiōi tali modo poterit includi: qd licet in subiecta descriptione pspicere

Tulliana diuisio.

- A toto
- A partium enumeratione
- A notatione
- A coniugatis.
- A genere
- A forma
- A similitudine
- A differentia
- A contrario
- Ab adiunctis
- Ab antecedentibus vel
- A consequentibus

- A repugnantibus
- Ab efficientibus
- Ab effectis

a comparatione.

- Uel maiorum
- Uel minorum
- Uel parium

Themistii diuisio.

- A substantia.
- A diuisione.
- A nominis interpretatiōe
- A coniugatis.
- A genere vā a toto
- A parte vel specie.
- A simili.
- A toto vel a parte.
- Ab oppositis.
- A cōiter accidētib⁹
- A definitione vel descriptiōe: vel in interpretatiōe: vel specie: vel causa: vā materia: vel communiter accidentibus vel coniugatis.
- Ab oppositis.
- A causis.
- A fine.

Omnis quidem. M. Tullii partitiō locorum in Themistii diuisione superioris descriptiōis formula videtur conclusa. Nunc Themistii diuisio ad marci Tullii diuisionē reducenda est. Cuius quidem multa ps Liceroni conuenit: sicut prior etiam descriptio docet. Quod vero ex Themistii superest diuisione: id si ad Tullii partitiōis ordinem referatur: facili compensatio quemadmodum ad seinuicem partitiōes reducuntur ostenditur. Nam continue marci Tullii diuisioni ex themistii locis bi superiore descriptione conueniant Liceronis quidem a toto themistii a substantia. a partium enumeratione Licerōis diuisione themistii. A notatiōe Licerōis ab interpretatiōe themistii a coniugatis vtrorumq; communis. a genere Cicero. a toto themistii. a forma Cicero. a parte. i. spē Themistii. a similitudine communis a differentia Cicero. a toto

vel a parte Themist. A contrario Cicero. idem apud themis. ab oppositis. et ab iunctis Cicero. eundem a communiter accidentibus Themist. dicit. ab antecedentibus et consequentibus mixti cum pluribus. a repugnantibus Lice. idem a Themistio. ab oppositis dicitur. ab efficientibus Cicero. a causis themist. ab effectis Cicero. a fine themist. a comparatione maioris ac minoris. M. Tul. idem sunt a maiore ac minore themist. a comparatione parium Cicero. a similibus Themist. Cui igitur Marci Tullii plena diuisio aliquibus membris themistiane diuisionis aptetur: fieri non potest: vt non membra Themistiane diuisionis statim ad tulliane conuenientia reducantur. Quo circa si quid reliquum est in themistii diuisione: quod superiori formale non videatur ascriptum plene marci Tullii diuisioni sic poterimus aptare. Inuicem igitur diuisiones alterna reciprocatione coniuncte sunt Restant autem ex Themistii locis hi: ab vsibus ab effectibus et corruptionibus: et proportione et transumptione. Quorum quidem ab vsibus. si vsus alicuius rei semper effector est: ei loco ciceronis adhibendus est: qui ab efficientibus nuncupatur Quod si ipse vsus efficitur. ei loco ciceronis aptandus est qui ab effectibus vocatur. ab effectibus vero. si quidem efficit aliquid effectus: ab efficientibus causis est: si vero ipse effectus plenum aliquid confectumque demonstrat. Is locus est quem ab effectibus. Tullius dicit. a corruptionibus vero ab efficientibus dici potest. Nam cum omnis generatio efficiat aliquid idest substantiam forme corruptio rursus ipsa quoque efficit quiddam idest substantiali forma spoliat ac priuat. velut mors facit corporis dissolutionem. a proportione vero idem est: quem Tullius a similibus dicit nam multorum in multis similitudo est proportio. Transumptio vero si quidem ad maiora sit: locus a maiorum comparatione est. si vero ad minora: locus est a minorum comparatione quod si ad paria: locus est a parium comparatione. atque in his omnibus reducendis tale satis est descriptionis exemplum.

ab vsibus	Si ipse vsus aliqd efficit	a causis
	Si ipse vsus efficit	ab effectibus.
ab effectibus	Si effectus aliqd efficit.	a causis.
	Si effectus efficitur	ab effectibus.
a corruptionibus		a causis.
a proportione		a similibus.
	Si sit ad maius	a proportione maiorum.
a transumptione	Si sit ad minus	Minorum.
	Si sit ad par	Parium.

Ac de dialecticis quidem locis: quantum propositi operis ratio postulabat explicuimus. Nunc vero de Rhetoricis dicendum est: quid sint: vel quid a dialecticis discrepare videatur. Ad cuius plenam disputationem

De differentiis Topicis. Liber quartus.

Si quis operis titulum diligens examinatore inspiciat: cum de topicis differentiis conscribamus: non id a nobis tantum expectare debet: vt locorum inter se dialecticorum: vel etiam rhetoricorum differentias demus. verum id multo magis vt dialecticos locos a rhetoricis segregemus: quod nos efficacius aggredi posse arbitramur

si ab ipsa facultatum natura disputandi sumamus exordium. Ostensa enim dialectice: ac rhetorice similitudine ac dissimilitudine ab ipsarum facultatum necessitate est formis etiam locorum qui eisdem facultatibus deseruiunt cōitates discrepantiasque dicam. dialectica igitur thesim tñm cōsiderat. Thesis vero est sine circumstantiis questio. rhetorica vero de hypotesibus. i. de questionibus circumstantiarum multitudine inclusis tractat: et differit. Circumstantie vero sunt quis. quid. vbi. quādo: quomodo. quibus adminiculis. Rursus dialectica quidem si qñ circumstantias: veluti per sonam factum ve aliquod ad disputationem sumit: non principaliter: sed omnem eius vim ad thesim: de qua differit trāffert. Rhetorica vero si thesim assum pferit ad hypotesim trahit: et vtraque suam materiā quidem tractat: sed alterius quidem sumit: vt proniore in sua materia facultate nitatur. Rursus dialectica interrogatione: ac responsione cōstricta est. Rhetorica rem propositam perpetua oratione decurrit. itē dialectica perfectis vtitur syllogismis Rhetorica enim themematum breuitate contenta est. illud etiam differentiam facit: quod Rhetor habet alium pter aduersarium iudicem: qui inter vtrosque disceptat. Dialectico vero ille fert sententiam: qui aduersarius sedet. ab aduersario enim responsio veluti quedam sententia subtilitate interrogationis elicitur. Que cum ita sint omnis earum differentia vel in materia. vel in vsu vel sine est cōstituta. In materia quod thesis atque hypotesis materia quidē vtriusque subiecta est. in vsu quod hec interrogatione illa perpetua oratione disceptat: vel quod hec integris syllogismis. illa vero enthemematibus gaudet. In fine vero quod hec persuadere iudici: illa quod vult ab aduersario extorquere conatur: Quibus ita p cognitis paulo posterius et questionibus Rhetoricis que in constitutionibus posite sunt: et propria generis enumerabimus locos. Nunc paulisper mihi videat de tota admodum breuiter facultate tractandū magnū opus atque difficile. Quia enim sibi met ars Rhetorica cognatione iungat: non facile considerari potest: vixque est et vt auditu animaduerti queat: nedum sit facile reptū. De cuius quidē rei traditione nihil ab antiquis preceptoribus accepimus. De vnoquoque enim precipiunt nihil de communi laborantes. Quā partē doctrine vacuā vt possumus aggrediamur. Dicemus igitur de genere artis: et speciebus et mā et partibus: et instrumento instrumentisque partibus: ope etiā officioque actoris et fine: post hec de questionibus ac de locis. Quocirca quod in communi speculandū est hęc differēdi sumamus exordium. Rhetorice igitur genus est facultas. Species vero tres iudiciale demonstratiuum: deliberatiuum. et genus quod dem id esse: quod diximus patet. Species autem iccirco sunt: quas enumerauimus superius: quoniam in his est tota facultas. Rhetorice in iudiciali genere carū integra est. Itē in demonstratiuo: vel deliberatiuo. hęc genera sunt causarū. Omnes enim cause vel speciales vel indiuidue sub horum trium generū vno cadunt: vt sub iudiciali quidē speciales vt maiestatis: vel repetendarum. Sub deliberatiuo vero cadunt quecūque cāe consultationē hnt: vt si specialiter accipias de bello vel pace. Eodem modo etiam in demonstratiuis quecūque vniunt in laudem: aut vituperationes: spālter quidem vt laus viri fortis. Indiuidue vero vt laus sciipiōis sub demonstratiuo ponuntur. Materia vero huius facultatis est omnis res quidem pposita ad dictionem. fere at est ciuilis questio. In hac spēz a Rhetorica venientes que quedam